

Načelo subjekta u tržišnoj ekonomiji

Péter Staviczky

04.04.2014. godine

Opšti pristup finansijskim aktivnostima države

Član 107 stav 1 prednost se može dati u bilo kojoj formi

Član 345 Ugovor je neutralan što se tiče privatnog /javnog vlasništva, nema preference

Posljedica: država i državna preduzeća mogu slobodno da djeluju pod uslovom da ne daju prednost u smislu člana 107 (C-39/94. SFEI)

Prednost: ono što se ne može dobiti na tržištu

Kako definisati, isključiti prednost? – uporediti ponašanje države i (hipotetičkog) privatnog igrača na tržištu (C-142/87.)

Ako postupaju slično, nema prednosti

Neophodna je analiza od slučaja do slučaja, od uticaja mogu biti sektorska i druga razmatranja

Neke dodatne informacije

- Državu treba tumačiti široko razmatranjem uticaja na budžet (C-379/98. Preussen Elektra) i da li se može pripisati državi (C-482/99. Stardust Marine)
- Preduzeća sa mješovitim vlasništvom takođe podliježu pravilima o državnoj pomoći
- Razdvajanje tržišnih i javnih djelatnosti treba da bude jasno
- Ne mogu se uzeti u obzir efekti na javne politike (C-124/10. P EDF)
 - Cilj države je nebitan, bitni su samo finansijski efekti (C-173/73)
 - Efekti na poreze, zaposlenost i socijalna pitanja razmatraju se samo prilikom ocjene usklađenosti (T-20/03 Khala Pozellan)
 - Test subjekta u tržišnoj ekonomiji odnosi se na to da li je nešto državna pomoć ili nije, a ne na usklađenost

Kako definisati prednost?

Ako nešto nije dostupno na tržištu bez intervencije države

Ekonomska prednost (novčana, nenovčana, oslobađanje tereta), ponekad je nije lako tačno kvantifikovati

Poređenje situacije sa i bez mjere

Svako smanjenje uobičajenih tekućih troškova preduzeća predstavlja prednost, pitanje je da li tržište nudi slične prednosti

- Ekonomija obima
- Efikasnosti unutar grupe
- Direktne i indirektne prednosti
- Indirektne prednosti mogu da budu prisutne i u drugim preduzećima (C-156/98., C-403/10 P. Mediaset)

Ko je subjekat u tržišnoj ekonomiji?

Evropska komisija, u obavještenju o konceptu državne pomoći, pod subjektom u tržišnoj ekonomiji podrazumijeva sve prakse prethodno razrađene u okviru sudske prakse

To obuhvata sve finansijse aktivnosti države

- Mjere akcijskog kapitala (princip ulagača u tržišnoj ekonomiji)
- Zajmove
- Reprogram javnih dugova (princip tržišnog povjerioca)
- Garancije
- Prodaju zemljišta i privatizaciju kompanija

Posebna pravila o finansiranju rizika novih kompanija – usklađena pomoć

Investicije – intervencije vezane za akcijski kapital

Ne predstavlja prednost ako bi privatni investitor uradio isto pod sličnim uslovima (hipotetički investitor)

Izračunavanje očekivanih prihoda i troškova i poređenje sa oportunitetnim troškovima kapitala (povraćaj bez rizika) – poslovna logika

Dobar dokaz ako nezavisni privatni investitor takođe ulaže u isto vrijeme (istovremenost) pod istim uslovima (pari passu). 30-50% najmanje 1-10% nije dovoljno (T-296/97. Alitalia, T-358/94. Air France)

Prihvatljivi inicijalni gubici (C-303/88. i C-305/89.)

Prihvatljivo grupno promišljanje (C25/2002 CARSID odluka Evropske komisije)

Ako je država već vlasnik: drugačija analiza

Država ne može da uzme u obzir svoje niske troškove finansiranja (C-280/92.)

Državne investicije – intervencije u akcijski kapital

- Ne težiti najvećem profitu (racionalna investicija)
- Poređenje sa prosječnom stopom povraćaja u tom sektoru (T233/99 Westdeutsche Landesbank)
- Analiza osjetljivosti
- Dostupne informacije u vrijeme donošenja odluke su relevantne, kasniji rezultati nisu! (C-124/10 P EDF, T-16/96 Cityflyer)
- Forma odluke nije relevantna, čak se i poreski dugovi mogu pretvoriti u akcijski kapital (C-124/10 P EDF)
- Pojedinačne i zajedničke odluke ocjenjuju se odvojeno ili zajedno na osnovu njihovog obrazloženja (T-11/95 BP Chemicals, C-399/10 P Bouygues)
- Nezavisni eksperti mogu biti korisni

Reprogram duga

- Princip tržišnog povjerioca
- Primjenjuje se na javni dug (C-525/04 P, C-256/97 DM Transport)
- Kako bi privatna firma odlučila – likvidacija firme ili davanje više vremena i otplata iznosa sa kamatom (C-73/11 P Frucona Kosice, C-405/11. P. Buczek)
- Treba uzeti u obzir nekoliko faktora
 - Nivo i izvršivost kolaterala
 - Prioritet kod povjerilaca
 - Troškovi i trajanje procesa likvidacije
 - Povrat kroz likvidaciju za dugove nepokrivene kolateralom
 - Poslovna održivost dužnika – vjerovatnoća otplate sa kamatom

Državni zajmovi i krediti

Ako se zajam daje pod tržišnim uslovima – nema prednosti

Evropska komisija postavlja takozvane referentne stope za svaku državu članicu na osnovu prosječnih međubankarskih stopa za 1 godinu

From	To	AT	BE	BG	CY	CZ	DE	DK	EE	EL	ES	FI	FR	HR	HU
1.4.2014	...	0,53	0,53	2,96	0,53	0,58	0,53	0,78	0,53	0,53	0,53	0,53	0,53	1,83	2,92
1.3.2014	31.3.2014	0,53	0,53	2,96	0,53	0,71	0,53	0,78	0,53	0,53	0,53	0,53	0,53	1,83	3,45
1.1.2014	28.2.2014	0,53	0,53	2,96	0,53	0,71	0,53	0,78	0,53	0,53	0,53	0,53	0,53	2,35	3,45

Državni zajmovi i krediti

- Referentna stopa + riziko premija se uzimaju za tržišnu stopu

Loan margins in basis points			
Rating category	Collateralisation		
	High	Normal	Low
Strong (AAA-A)	60	75	100
Good (BBB)	75	100	220
Satisfactory (BB)	100	220	400
Weak (B)	220	400	650
Bad/Financial difficulties (CCC and below)	400	650	1 000 (†)

- Ostali načini dokazivanja: bankarske ponude, zajam od konzorcijuma uz učešće države, notifikacija metodologije

Državni zajmovi i krediti

Kreditni rejting je važan

Ako nema kreditnog rejtinga, može se prihvatiti i bankarski rejting

Nove i kompanje bez kreditne istorije: obavezna je premija od 400 bp

Povezana lica ne mogu biti manje rizična od matičnih kompanija

Važni su i nivoi kolaterala < 40% < 70% < 100% neizvršenje obaveza potaknuto gubicima

Državne garancije

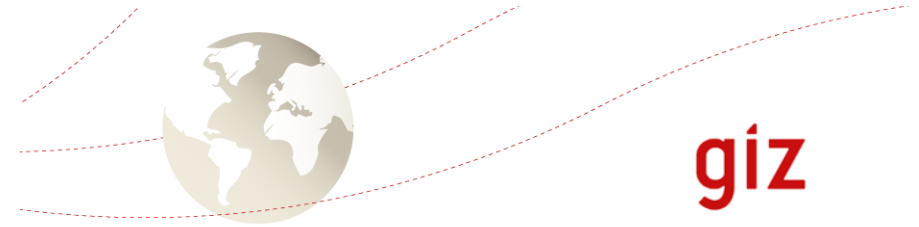
Garancija smanjuje troškove finansiranja putem zajma

Čak iako se garancija ne aktivira, prednost postoji i potencijalno korišćenje državnih resursa (T-154/10. La Poste and C-399/10 P. France Telecom)

Prednost za dužnika, ali i za povjerioca ako se daje nakon otvaranja kreditne linije i ako se nije odrazila na cijenu

Garancija (šema) nije državna pomoć ako:

- Zajmoprimac nije u finansijskim teškoćama
- Je obim garancije određen (nije neograničen) i ne prelazi 80% neisplaćenog zajma / neizmirene obaveze
- Se za garanciju plaća tržišna cijena (kamata + cijene > referentna stopa + riziko premija)
- Ako je šema samofinansiranje

Državne garancije

„Sigurna luka” za mala i srednja preduzeća

Pojednostavljena procjena za šeme za mala i srednja preduzeća

Moguća je notifikacija metodologije izračunavanja

Ako postoji element pomoći, mora se ustanoviti usklađenost

Prodaja zemljišta i kupovina imovine, roba, usluga

Kupovina: obično su potrebne javne nabavke

Prodaja putem tendera (T-268/08. Bank Burgenland)

- ponuđaču koji nudi najveću cijenu
- neuslovljena ponuda, da se postigne maksimalna cijena
- u obzir treba da se uzmu samo kredibilne i obavezujuće ponude

Prodaja na druge načine:

Evaluacija od strane nezavisnih eksperata (zemljište)

Određivanje repera i razmatranje uporedivih transakcija

Generalno prihvaćena metodologija procjene zasnovane na pouzdanim podacima (budući rizik i prihodi) NPV (neto sadašnja vrijednost), IRR (interna stopa povraćaja)

Privatizacija

Prodaja imovine ili čitave kompanije

I ovdje se zahtijeva postizanje maksimalnog profita

Otvoreni, nediskriminatorni i transparentni tender u kome ima dovoljno vremena za ocjenu i davanje ponuda

Uslovi koji idu uz to (održavanje nivoa radne snage) mogu sniziti cijenu i dovesti do državne pomoći – privatni prodavac je zainteresovan samo za cijenu

Treba odabrati najveću ponudu, može se provjeriti kredibilitet (T-244/08 Konsum Noord)

Negativna cijena: samo ako su troškovi *privatnog* vlasnika veći od vrijednosti kompanije, javni troškovi ne mogu da se uzmu u obzir (C-344/99 Gröditzter Stahlwerke)